

CHARLESTON I GRUKKEDALEN

AFRIKANSK-AMERIKANSKE ARTISTER I NORGE FØR 1940

Geo Jacksons glansnummer

Erlend Hegdal

PhD-avhandling
Institutt for musikkvitenskap
Universitetet i Oslo
2015

FRED·V·BOWER

STOCKHOLM
Carl Gehrman's Musikförlag.

Pris 50

«PANAMA» AL BROWN

Louis Armstrong var ikke den eneste afrikansk-amerikanske artisten som møtte motbør i det norske samfunnet på 1930-tallet. Mot slutten av dette kapittelet kan et nærmere blikk på bokseren og varietéartisten «Panama» Al Browns opphold i Norge i 1935 stå som nok et eksempel på den lokale fremmedfrykten for eksponenter for svart amerikansk underholdningstradisjon. Brown ankom Norge som en verdensberomt bokser, men forsøkte deretter å etablere seg i landet som sanger og danser. At han som utøver i musikkhistorisk sammenheng må anses som en åpenbar bifigur, endrer i denne sammenheng ikke betydningen av de sterke lokale motreaksjonene han ble møtt med. Fortellingen gir også en anledning til en kortfattet presentasjon av de nære relasjonene mellom varietéscenen og tidlige afrikansk-amerikanske atleter i Europa.

Afrikansk-amerikanske bokserere på varietéscenen

Afrikansk-amerikanske bokserere gjorde seg gjeldende i den gamle verden allerede på slutten av 1700-tallet, i en æra da boksesporten ble utkjempet uten hansker eller annen beskyttelse. Eksempelvis hadde ex-slaven Tom «The Moor» Molinaux (1784-1818) bokstavelig talt tilkjempet seg sin frihet i USA da han reiste til England som bokser i 1810. Her ble han trenet av en annen afrikansk-amerikansk ex-slave, Bill «The Black Terror» Richmond (1763-1829), som hadde virket i England siden 1770-tallet. Omkring århundreskiftet 1800-1900-tallet virker forbindelsene mellom kampsport og varietéunderholdning tettere og mer overlappende enn hva man kanskje skulle tro. Et varietéprogram kunne romme nær sagt hva som helst av spektakulære underholdningsinnslag; bryting, boksing eller «sterke menn» inkludert. Noen eksempler har allerede framkommet i tidligere kapitler; blackface-artisten Tom Lucettes «Komisk[e] Brydekamp» med Hr. Fisher under deres turnévirksomhet i Trøndelag tidlig på 1890-tallet er ett. Negerkomikerduoen Mr. Tommy & Mr. Joseph er også tidligere omtalt; afrikansk-amerikanske artister som kombinerte et repertoar av sang, dans og banjospill med halsbrekkende boksestunts: «De gir hinanden Lusinger saa kraftige, at de gjensidig triller henover Gulvet og behandler idethele hinandens Legemer, der jo skulde være skapte i Guds Billede, med en gruopvækkende Ringeagt» (*Revyen Illustreret Ugeblad* 22.04.1899). Også i populærillustrasjoner fra denne perioden er negerkomikere som bokserere et gjengangstema (figur 155).

Afrikansk-amerikanske «sterke menn» dukket også opp på norske sirkus- og varietéscener tidlig på 1900-tallet. Ett eksempel er Roderick Beckles (som øyensynlig ikke var i slekt med tidligere omtalte negerkomikeren Joseph Beckles), en artist som for øvrig giftet seg med en norsk kvinne i Kristiania så tidlig som i februar 1905.²² Samme vår turnerte Beckles i Norge som leder for en større artistgruppe, dokumentert med opptredener i Stavanger: «Fredag den 7de April giver den sorte Amerikaner Beckles med sit *store* Artistpersonale endnu en stor Forestilling med stor Brydekamp mellem Hr. Beckles og sterke Severin herfra byen. [...] Severin har lovet den sorte Beckles 25 Kroner, hvis han kan kaste ham paa 10 Minuter, hvilket Beckles har gaaet ind paa. / Kom, se og bedøm. Hvem vinder, den sorte eller den hvide?» (*SA* 06.04.1905). Et tilsvarende eksempel på en afrikansk-amerikansk «sterk mann» er William Thomson (figur 156), som ser ut til å ha hatt utstrakt virksomhet på europeiske underholdningsscener fra omkring første verdenskrig og fram til 1930-tallet. I 1915 gjestet han Norge med oppvisningskamper på varietéscenen: «I Dovrehallen er der nu om kveldene interessante brydekampe mellem en kjæmpestor neger mr.

²² «Ungkarl Artist Roderick Beckles» giftet seg med Ingeborg Amalie Fugelseth, «Tjenestepige (i Bergen)», 13. februar 1905. Som bostedsadresse oppga de «foreløpig i Dovrehallens Hotel, Storgd. 22». Oslo byfogd, Vigselsbok (borgerlig), 1902-1907.
www.arkivverket.no/URN:kb_read?idx_kildeid=50911&uid=ny&idx_side=-229

Thompson og to smidige regler og sterk tilslutni Thomson synes kamper samme sees også i histo

Mange av de fi dansere, og det virker i teaterscenen og i bokser varietéunderholdning til hver aften, danse, syng kan opdrive» (*Ap-m* 02. Leslie Billy «Kid» Gor tospann med tidligere omkring 1919 virket ha den amerikanske legasj gammel i 1897, med «t søkte Gordon på nytt or (vedl. 2:109). Hans akt pressekilder, men et be «American Champion F

Al Brown som varie:

ALFONSO TEÓFILO BRC Som bokser ble han v påfølgende seks årene denne perioden var den i Montreal i august 193 var «den beste bokse 26.08.1931). Seieren v publikum (*TA* 27.08.19

Al Brown var Sanstøls (figur 164). boksekolleger gjorde F tidvis gjorde til en bige en habil trommeslager etablerte Brown seg i P var homofil, fant e sekundærkilder hevdet (tidligere omtalt for si engasjement som stepj dokumentasjon på Br combines business & championship», heter «Boxer». Filmen ble i i Huat.²⁴ Innledningsvis publikum og synger. kropps kontroll som da opptrer med store ferc

²³ Resultater fra boksekamper

²⁴ Brown møtte Huat to ganger var imidlertid en tittelkamp

Thompson og to smidige dansker Hansen og Pedersen. Kampene foregaar efter alle sportslige regler og sterk tilslutning fra publikums side» (Ap-m 22.04.1915). I tilfellene Beckles og Thomson synes kampen mellom svart og hvit å ha vært en del av publikumsappellen; det samme sees også i historien om tidlige afrikansk-amerikanske bokserere i USA.

Mange av de fotrappe afrikansk-amerikanske bokserere var øyensynlig også gode dansere, og det virker ikke å ha vært uvanlig at artister kunne veksle med å livnære seg på teaterscenen og i bokseringen. Selv den legendariske tungvekstmesteren Jack Johnson gjorde varietéunderholdning til en bigeskjeft i Europa: «Han skal [i London] optræde i tyve minutter hver aften, danse, synge, spille og tilslutt boxe med de mest kvalifiserte motstandere, man kan opdrive» (Ap-m 02.09.1913). Et annet eksempel med norsk relevans er den i dag ukjente Leslie Billy «Kid» Gordon, født i Hartford, Connecticut, 2. oktober 1879. I 1912 reiste han i tospann med tidligere omtalte *song & dance*-artisten Alverta Burley, i en lengre periode omkring 1919 virket han i Skandinavia. Da Gordon i januar dette året søkte om nødpass ved den amerikanske legasjon i Stockholm, oppga han å ha vært omreisende siden han var 16 år gammel i 1897, med «theatrical business» som yrkesvei (vedl. 2:108). I midten av mai 1919 søkte Gordon på nytt om nødpass, denne gang fra Kristiania, med «pugilist» som sin geskjeft (vedl. 2:109). Hans aktivitet som bokser i den norske hovedstaden har ikke latt seg spore i presseklipp, men et bevart rumensk postkort vitner om at han tidvis markedsførte seg som «American Champion Boxer» (figur 157).

Al Brown som varietéartist i Norge

ALFONSO TEÓFILO BROWN hadde tilnavnet «Panama», etter stedet han ble født, 5. juli 1902. Som bokser ble han verdensmester i bantamvekt sommeren 1929, og skulle i løpet av de påfølgende seks årene forsvare tittelen ti ganger.²³ Blant de som utfordret verdensmesteren i denne perioden var den dyktige norske bokseren Peter Olai «Pete» Sanstøl, som møtte Brown i Montreal i august 1931, og tapte. I følge rapporter fra norsk presse uttalte Brown at Sanstøl var «den beste bokser jeg nogensinne har møtt» etter han var utropt til vinner (Ap-a 26.08.1931). Seieren var så marginal at avgjørelsen angivelig ble møtt med pipekonsert fra publikum (TA 27.08.1931).

Al Brown var uvanlig høy for sin vektklasse, med en rekkevidde langt større enn Sanstøls (figur 164). I likhet med flere av sine foregående afrikansk-amerikanske boksekolleger gjorde Browns fotrappe smidighet han til en glimrende danser, et talent han tidvis gjorde til en bigeskjeft parallelt med sin suksessrike karriere som bokser. Han var også en habil trommeslager og saksofonist. Etter å ha innledet sin boksekarriere i Panama og USA, etablerte Brown seg i Paris høsten 1926. Outsideren Brown, som i tillegg til å være svart, også var homofil, fant et fristed i det tolerante franske samfunnet. Flere ubekreftede sekundærkilder hevder Brown her ble sammen med den franske poeten Jean Cocteau (tidligere omtalt for sitt avantgardeprosjekt med Johnnie Gratton), og gjennom han fikk et engasjement som stepper med Josephine Bakers revy. En bevart stumfilm står uansett som dokumentasjon på Browns ferdigheter som danser i disse årene: «Versatile Al Brown combines business & pleasure in training for fight with Eugene Huat for Bantam weight championship», heter det i en åpningsplakat med tittelen «The Singing Dancing Conductor Boxer». Filmen ble innspilt i Paris, antakelig høsten 1930, før tittelkampen mot nevnte Huat.²⁴ Innledningsvis dirigerer en dresskledd Brown et jazzorkester, før han snur seg mot publikum og synger. Deretter følger en demonstrasjon av hans bemerkelsesverdige kroppskontroll som danser. I en påfølgende sekvens har Brown skiftet til treningsklær og opptrer med store ferdigheter i treningsøvelser med hoppetau, akkompagnert av det samme

²³ Resultater fra boksekamper i det følgende er hentet fra nettstedet boxrec.com

²⁴ Brown møtte Huat to ganger i Paris; 4. oktober 1930 og 18. juni 1932. Kun den førstnevnte av disse kampene var imidlertid en tittelkamp. Tilgjengelig på www.youtube.com/watch?v=9Fcl30Z6Cqw

orkestret. Avslutningsvis skyggebokser han, og retter til slutt et vennligsinnet slag mot orkesterlederen.

Fire år etter det knepne tapet for Al Brown skulle Pete Sanstøl få sin revansje i et nytt møte mellom de to bantambokserne. Kampen mellom Sanstøl og Brown på Bislett stadion i Oslo i september 1935 er blant annet beskrevet av medieforskerne Eide og Simonsen (2005:31-54), og skal ikke gis utdypende omtale her. De to beskriver den nedsettende norske presseomtalen av Brown som et «symbolsk drap» på den svarte bokseren (2005:32), og viser hvordan norsk presse gjorde bataljen til en rasekamp mellom hvitt intellekt og svart fysikk (2005:33, 39). «...Brown feminiseres som “passiv”, “unfair” og “slu”»; han omtales med alle tenkelig stereotypier av svarte, blant annet referanser til onkel Toms hytte (2005:45); og blir så å si slått tilbake til sin «rette plass» av nordmannen. Det som provoserer kanskje aller mest er at Brown virker uinspirert; at han tilsynelatende ikke tar den høyprofilerte kampen på virkelig alvor (2005:41).

Utklippbøker og fotografier etter Pete Sanstøl dokumenterer at den norske arrangøren spilte på kampen mellom «Black and White» i sin promovring av arrangementet (figur 159-160), ikke ulikt Roderick Beckles' opptredener i Norge tre tiår tidligere, hvor noe av publikumsappellen lå i spørsmålet: «Hvem vinder, den sorte eller den hvide?» En karikaturtegning «Før kampen» poengterer også de to idrettsmennenes svært forskjellige livsførsel; «Pete i det søndagslige liv» og «Al i det natlige liv», sistnevnte tegnet på rangel i flosshatt (figur 161). Allerede ved ankomsten i Norge i slutten av august hadde Brown markert seg med sine ferdigheter som sanger, danser og musiker. Da den norske arrangøren Oskar Olsen inviterte til en sosial pressesamling på Ingierstrand Bad for å markere at den berømte bokseren hadde ankommet landet, overrasket Brown de tilstedeværende med sine danseferdigheter, og ved til slutt å overta trommesettet i det lokale restaurantorkestret. Dagen etter presenterte pressen han som «Eksverdensmesteren som behandler slagverk og saksofon likegodt som boksehanskene», og omtalte Brown som «en rytme-virtuos». ²⁵ Rapportering om tilsvarende improviserte hendelser fant også veien til avisspaltene i dagene som fulgte, eksempelvis gjorde Brown en kort opptreden etter en forestilling på Scala Teater hvor han hadde vært blant publikum, på direktør Victor Bernaus oppfordring: «Og folket jublet» (*ibid.*).

Historien om Al Browns tid i Norge endte ikke etter at oppstyret omkring boksekampen på Bislet 13. september hadde lagt seg. Hendelsesforløpet i de neste tre og halv månedene sier kanskje enda mer om hvilken mislikt outsider Brown skulle bli i det norske samfunnet; en fortelling Eide og Simonsen ikke berører. Etter en lengre glansperiode som bantamverdensmester, hadde Brown åpenbart fått en karriereknakk i 1935: I begynnelsen av juni hadde han mistet verdensmestertittelen under en kamp i Spania. Først i september bokset han på nytt, da han tilsynelatende stilte litt umotivert til Sanstøl-kampen på Bislet, og tapte for en på papiret svakere bokser båret fram av revansjelyst og et ekstatisk hjemmepublikum. Tross de til dels svære så fiendtlige beskrivelsene av den svarte bokseren i den norske pressen, ønsket verdensborgeren Brown tilsynelatende å etablere seg som artist i landet etter tapet. En mappe i Centralpasskontorets arkiv har atskillig informasjon om hvordan det norske samfunnet responderte på at denne kontinentale verdensstjernen ikke ønsket å forlate landet (S-1561/Dc/0158, CPK-nr. 2938/1935).

Sigv. Lauritzen hadde åpnet restauranten «Lucullus» i Kongensgate 20 med «Morsomt orkester middag og aften» i oktober 1933 (*Ap-m* 05.10.1933). Etter at Brown på godt og vondt hadde vært med å prege nyhetsbildet i de forgående ukene, var det utvilsomt et kløktig PR-stunt av Lauritzen å engasjere den afrikansk-amerikanske bokseren som sanger og danser på sin restaurant. Drøye tre uker etter boksekampen, den 5. oktober, søkte Brown «...om

tillatelse til å overta arbeide uker fra mandag 7. oktober» Med tanke på den generell personkarakteristikkene Brov noen selvfølge at Centralp bokseren. I et svarbrev 8. ok til 15. november, «når man l inn forbehold om at tillatelse skulle gå nærmere to uker premierekvelden 21. oktob *Dagbladet*, utformet som en bladet *Sportsmanden*, Charle

Al Brown på Lucullu

Den foretagso verdensmesteren Al I mandag aften, og v sentimentale negersai som den spirituelle musikkautoriteter – s utenfor var “svart av denne restaurant jo le

Ved siden av sitt in strøjobber utenfor hovedst arbeidstillatelse i landet frar som varietéartist. 26. og 27. Han ble også engasjert til aktiviteten var imidlertid ikl et problem. Først etter at « om fornyet arbeidstillatelse i Bergens Atletklub. Cer opholdstillatelse», og viste Brown er fremkommet me Sandstøl». Sakspapirene i e kapittel 2.6) hadde engasj Trondheim og at Bennets R og hans følge. Ved forespør kommet nogen ansøking fi

Fra begynnelsen av målrettet mot en utvisning med de mange strøengasje legning: «Det har i senere var homoseksuell, slik at det skadelig for norsk boksesp Revy-kabaret og artistforb folks øine at B. med de ryl landet og reiser fra sted t Politikammers opdagelsesa

²⁵ Uidentifisert presseklipp fra Pete Sanstøls samling.

slutt et vennligsinnet slag mot
ete Sanstøl lå sin revansje i et nytt
støl og Brown på Bislett stadion i
medieforskerne Eide og Simonsen
o beskriver den nedsettende norske
svarte bokseren (2005:32), og viser
ellom hvitt intellekt og svart fysikk
air” og “slu”); han omtales med alle
onkel Toms hytte (2005:45); og blir
et som provoserer kanskje aller mest
ke tar den høyprofilerte kampen på

okumenterer at den norske arrangøren
overføring av arrangementet (figur 159-
ørge tre tiår tidligere, hvor noe av
den sorte eller den hvite?) En
to idrettsmennenes svært forskjellige
tlige liv», sistnevnte tegnet på rangel i
rge i slutten av august hadde Brown
og musiker. Da den norske arrangøren
Ingierstrand Bad for å markere at den
et Brown de tilstedeværende med sine
et i det lokale restaurantorkestret. Dagen
en som behandler slagverk og saksofon
n «en rytme-virtuos». ²⁵ Rapportering om
u til avisspaltene i dagene som fulgte,
en forestilling på Scala Teater hvor han
ernaus oppfordring: «Og folket jublet»

endte ikke etter at oppstyret omkring
g. Hendelsesforløpet i de neste tre og halv
ikt outsider Brown skulle bli i det norske
berører. Etter en lengre glansperiode som
en karriereknakk i 1935: I begynnelsen av
en kamp i Spania. Først i september bokset
ert til Sanstøl-kampen på Bislett, og tapte for
ansjelyst og et ekstatisk hjemmepublikum.
av den svarte bokseren i den norske pressen,
tablere seg som artist i landet etter tapet. Et
llig informasjon om hvordan det norske
verdensstjernen ikke ønsket å forlate landet.

«Lucullus» i Kongensgate 20 med «Morsom
-m 05.10.1933). Etter at Brown på godt og
förgående ukene, var det utvilsomt et klokt
t-amerikanske bokseren som sanger og danser
ampen, den 5. oktober, søkte Brown «...

tillatelse til å overta arbeide som artist hos Restauratør Lauritzen, “Lucullus” for en tid av 5
uker fra mandag 7. oktober», og oppga «artist» som «utdannelse» og «nåværende stilling».
Med tanke på den generelle skepsisen mot utenlandske artister, og de mange negative
personkarakteristikkene Brown hadde blitt møtt med i norsk presse, var det på ingen måte
noen selvfølge at Centralpasskontoret ville godkjenne søknaden fra den verdenskjente
bokseren. I et svarbrev 8. oktober fikk imidlertid Brown arbeidstillatelse på «Lucullus» fram
til 15. november, «når man har mottatt påholdsgebyret kr. 10.00». Myndighetene la samtidig
inn forbehold om at tillatelsen kunne «tas tilbake hvis der opstår skjellig grunn hertil». Det
skulle gå nærmere to uker før Brown debuterte som artist på «Lucullus». Dagen etter
premierekvelden 21. oktober rykket Lauritzen inn en stor annonse i *Aftenposten* og
Dagbladet, utformet som en nyhetsreportasje fra restauranten ført i pennen av redaktøren i
bladet *Sportsmanden*, Charles Hoff:

Al Brown på Lucullus.

Den foretagsomme direktør Lauritzen på Lucullus har vært så smart å engasjere
verdensmesteren Al Brown til en gjestoptreden i sin restaurant. / Premieren fant sted
mandag aften, og vi kan trygt si at den var meget vellykket. / Brown synger
sentimentale negersanger, jazzmelodier, stepper og trommer, og viser sig i det hele tatt
som den spirituelle kunstner han nu engang er. / En mengde av våre fremste
musikkautoriteter – som f. eks. Rulle Rasmussen – var tilstede på premieren, og gaten
utenfor var “svart av folk”. Så overfylt har det aldri vært i Lucullus, til tross for at
denne restaurant jo lenge har vært blandt Oslo mest populære (*Db* 22.10.1935).

Ved siden av sitt innvilgede engasjement på «Lucullus» gjorde Brown også enkelte
strøjobber utenfor hovedstaden, trolig som følge av at han antok å ha fått en generell
arbeidstillatelse i landet fram til midten av november: 20. oktober optrådte han i Sarpsborg
som varietéartist. 26. og 27. oktober hadde han en tilsvarende jobb på et marked i Tønsberg.
Han ble også engasjert til Ski Arbeidsungdomslags marked, 2. og 3. november. Denne
aktiviteten var imidlertid ikke godkjent av Centralpasskontoret, og skulle snart bli ansett som
et problem. Først etter at «Lucullus»-engasjementet hadde utløpt ble det 16. november søkt
om fornyet arbeidstillatelse for Brown, denne gang i forbindelse med et planlagt engasjement
i Bergens Atletklub. Centralpasskontoret besluttet at Brown «ikke [bør] gis fortsatt
opholdstillatelse», og viste blant annet til «...endel avisutklipp, hvorav synes å fremgå at Al
Brown er fremkommet med usande og innjurierende uttalelser om den norske bokser Pete
Sandstøl». Sakspapirene i arkivet vitner også om at restaurantdirektøren Wilhelm Olsen (jf.
kapittel 2.6) hadde engasjert «...Brown og et norsk jassorkester [...] til hotel Fønix i
Trondheim og at Bennets Reisebyrå fra Trondheim hadde fått bestilling på billetter til Brown
og hans følge. Ved forespørsel i Centralpasskontoret blev det bragt på det rene at der ikke var
kommet nogen ansøking fra Brown eller andre om arbeidstillatelse i Trondheim.»

Fra begynnelsen av november later det til at Centralpasskontoret begynte å arbeide
målrettet mot en utvisning av Brown. Den reelle hovedårsaken til dette var at det parallelt
med de mange strøengasjementene hadde det begynt å svirre rykter om Browns livsstil og
legning: «Det har i senere tid fra forskjellig hold været meddelt fremmedkontoret at Brown
var homosexuel, slik at dette vakte oppmerksomhet. Fra idrettskretser er det fremholdt at det er
skadelig for norsk boksesport at Brown fortsatt får lov å opholde sig her i landet.» Også fra
Revy-kabaret og artistforbundet ble det hevdet «...at der var egnet til å nedsette artistene i
folks øine at B. med de rykter som i vide kredse verserer om hans vandel, opholder sig her i
landet og reiser fra sted til sted og angir sig som artist». I en rapport om saken til Oslo
Politikammers opdagelsesavdeling fra overkonstabel J. Bækkelund heter det:

Brown bodde den første tid på hotell Continental. Hotellets betjening har meddelt at Browns forhold var upåklagelig inntil boksekampen var avviklet, men senere blev det et stadig renn på Browns værelse av unge menn, hvis utseende og manerer tydelig angav dem som homoseksuelle. Brown forsøkte også å få unge menn med op på sitt værelse om natten. Dette forhold vakte tilslutt oppmerksomhet og hotellet måtte be ham flytte derfra.

Fra hotell Continental flyttet Brown den 30/9- over til hotell Savoy. Det samme gjentok sig imidlertid på dette hotell. Hotellbetjeningen har meddelt at det var et stadig renn hos Brown av unge menn, og han hadde også menn inne hos sig om natten som lå hos ham. Forholdet vakte slik oppmerksomhet [*sic*] på hotellet at direktøren allerede den 3. oktober fant at han måtte be Brown å forføie sig vekk. Siden har Brown bodd privat og nu på en hybelleilighet i St. Olavsgt. 31, værelse 718.

Bækkelund bemerket også at «...Brown later til å ha mange penger og han bruker daglig minst 100,- kroner. Det er dog således ikke å forstå at han lever et utesvevende liv, men han spenderer bort meget på sine tallrike venner og han lever flott.»

For å finne ut mer om Browns vandell innhentet Centralpasskontoret opplysninger fra lokale politimyndigheter på stedene han hadde besøkt. Eksempelvis kan en rapport til politimesteren i Tønsberg fra politisekretær Bjørn Christiansen trekkes fram, hvor det beskrives en rekke avhør av personer som hadde møtt Brown i forbindelse med hans opphold i byen. Formannen i Tønsberg Kameratenes boksegruppe som hadde engasjert Brown, opplyste at han antok at Brown hadde skaffet seg arbeidstillatelse. I følge vitnet hadde Brown hevdet å ha ønsket legehjelp under kampen på Bislet, hvilket var blitt avslått av treneren. På spørsmålet om homofili heter det: «Jeg personlig så ikke noget til det, men jeg syntes han virket slik. Brown hadde med sig 2 unge gutter fra Oslo. Disse bodde på samme hotellet, og var med ham hvor han gikk. Dette syntes jeg så nokså rart ut.»²⁶ I følge vaktmesteren ved Tønsberg sjømannshjem hadde Brown hevdet «han var blitt forgiftet» under Sanstøl-kampen: «Han bad manageren om å få en doktor, men denne svarte at det var all right at han tapte denne kampen for han skulde få chansen igjen senere». Med utgangspunkt i disse opplysningene var den lokale politisekretærens konklusjon som følger: «Av alle de karer jeg har snakket med som har sett eller snakket med Al Brown, så syntes de alle sammen at han var en usympatisk fyr. De likte ikke hans optreden. [...] Efter hvad jeg har fått oplyst viste Al Brown en stor interesse for enkelte gutter. Til disse opgav han nemlig sin adresse i Oslo, og de måtte endelig komme å besøke ham, når de kom til Oslo. / Det ser jo litt rart ut at en mann som Al Brown, som har vært så meget ute, at han i det hele tatt skulde gidde å interessere sig slik for helt ukjente gutter». En episode fra besøket i Sarpsborg vitner også om hvilke fornødelser Brown kunne oppleve som en svart mann i Norge:

Da han kom til lokalet, blev han tilsnakket av en person som trengte sig op mot tribunen hvor han skulde optre. Personen, som så vidt Brown förstod var en del beruset, snakket til ham på engelsk, idet han først sa «Hallo, Mr. Brown», hvortil han svarte «Hallo». Mannen sa da en hel del på engelsk, men Brown förstod ikke hvad han sa og bad mannen henvende sig til hans ven på norsk, så vilde denne oversette på engelsk. Herover blev personen øiensynlig fornærmet, og sa han snakket like godt

²⁶ Annonsesjefen i *Tønsberg Blad* hevdet på tilsvarende vis at Brown «...hadde med sig et par unge gutter fra Oslo, som han kalte for "reisekonene" hans». En bilselger som opptrådte i den lokale revyen sammen med Brown kunne også bekrefte at «Det [...] straks [gikk] de ryktene, at Al Brown skulde være homoseksuell, og av den grunn fikk jeg straks imot ham. Så vidt jeg vet gjorde han ikke noen slags tilnærmelser mot noen her, men av hans optreden så kunne en godt tenke sig at han var homoseksuell».

engelsk som Brown og at «black nigger», hvilket utt

I et forsøk på å forhindre på Hotel Fønix, hadde to politimenn Vi gikk til hans bopel med trafte rengjøringskvinne var beskjefteffig engagement og da de i høieste gr Jeg så også nogen tidsskrifter c rykter jeg hadde hørt om B. I Telegrammene politimennene Centralpasskontorets arkiv.

Den 18. november ble i over hele landet: «Det vakte sto "Lucullus" og avhentet bokseren (TA 19.11.1935). «Brown har c Løyve til å vera her i landet h verande, henta politiet han igf *Aftenposten* utdyper:

Negerbokseren Al Brown fra boksingen har gitt sig restaurant Lucullus, hvo betydelig mere populær anledninger har latt sig mot Sanstøl, en uttalelse tenkt å fortsette sin mus utløp fredag i forrige i restauranter i Trondheir Centralpasskontoret om han gjennom politiet be på noen dager til å ord hjemland er Panama me tid, og det er sannsynlig

Brown valgte imidlertid å fo opphold i Norge. Man kan undt stadig økende grad syntes å n Holtskog for å svare på ankl saken. I et brev fra Holtskog til

Herr B. benekter på opplysninger politiet be dennes hotell, så forkla som yngre – folk som i fotografi av bokseren e beskyldningen om hom hans angivelige abnor Herr B. begjærer sin i han er økonomisk vel t

ellets betjening har meddelt at
r avvirket, men senere blev det
s utseende og manerer tydelig
i få unge menn med op på sitt
omhet og hotellet måtte be ham

ver til hotell Savoy. Det samme
har meddelt at det var et stadig
n inne hos sig om natten som lå
tallet at direktøren allerede den
k. Siden har Brown bodd privat

æ penger og han bruker daglig
er et utesvevende liv, men han

alpasskontoret opplysninger fra
sempelvis kan en rapport til
ansen trekkes fram, hvor det
i forbindelse med hans opphold
som hadde engasjert Brown,
else. I følge vitnet hadde Brown
var blitt avslått av treneren. På
get til det, men jeg syntes han
se bodde på samme hotellet, og
ut.»²⁶ I følge vaktmesteren ved
«giftet» under Sanstøl-kampen:
at det var all right at han tapte
». Med utgangspunkt i disse
m følger: «Av alle de karer jeg
å syntes de alle sammen at han
hvad jeg har fått oplyst viste Al
n nemlig sin adresse i Oslo, og
Det ser jo litt rart ut at en mann
itt skulde gidde å interessere sig
psborg vitner også om hvilke

erson som trengte sig op mot
vidt Brown forstod var en del
:Hallo, Mr. Brown», hvortil han
en Brown forstod ikke hvad han
sk, så vilde denne oversette på
t, og sa han snakket like godt

hadde med sig et par unge gutter fra
lte i den lokale revyen sammen med
own skulde være homoseksuell, og av
slags tilnærmelser mot noen her, men

engelsk som Brown og at han var amerikaner. Han sa til Brown 4 ganger at han var en «black nigger», hvilket uttrykk er et skjelsord i Amerika.

I et forsøk på å forhindre Brown i å reise til Trondheim for å innlede sitt engasjement på Hotel Fønix, hadde to politimenn blitt «...sendt ut for å opsoke B. og hindre ham i å reise. Vi gikk til hans bopel med traff ikke B., døren til hans værelse var imidlertid åpen og en rengjøringskvinne var beskjeftiget der. På bordet lå to telegrammer vedkommende det nevnte engasjement og da de i høieste grad måtte anses å være bevismidler i saken tok jeg disse med. Jeg så også nogen tidsskrifter og magasiner, som lå på bordet nettop med henblikk på de rykter jeg hadde hørt om B. Disses innhold gav imidlertid ikke rykterne nogen støtte.» Telegrammene politimennene tok med seg uten ransakelsesordre ligger fortsatt i Centralpasskontorets arkiv.

Den 18. november ble Al Brown innhentet av politiet, en sak det ble omtalt i aviser over hele landet: «Det vakte stor opstandelse da et par politimenn innfant sig i restauranten «Lucullus» og avhentet bokseren Al Brown, som i den senere tid har optrådt i restauranten...» (TA 19.11.1935). «Brown har den siste tidi sytt for «program» på restauranten «Lucullus». Løyve til å vera her i landet hadde han ikkje lenger enn til laurdag. Då han likevel vart verande, henta politiet han igår. Han vil no verta send ut or landet» (FF 19.11.1935). *Aftenposten* utdyper:

Negerbokseren Al Brown har efter sitt nederlag mot *Sanstøl* slått sig ned her, idet han fra boksingen har gitt sig over til musikken. Han har i det siste optrådt i orkesteret på restaurant Lucullus, hvor han har traktert forskjellige instrumenter. Han er nok blitt betydelig mere populær som musiker enn som idrettsmann, efterat han ved en del anledninger har latt sig forlyde med at han hadde tatt sig godt betalt for sitt nederlag mot Sanstøl, en uttalelse som selvsagt ikke medfører riktighet. / Al Brown hadde nok tenkt å fortsette sin musikerkarriere her i landet efterat hans engasjement på Lucullus utløp fredag i forrige uke. Han har ligget i underhandling om engasjementer ved restauranter i Trondheim, Bergen og Tønsberg, og han hadde i den anledning søkt Centralpasskontoret om 6 måneders forlengelse av sin opholdstilladelse. Lørdag fikk han gjennom politiet beskjed om at hans ansøking var avslått, og han er nu gitt frist på noen dager til å ordne sine affærer her i byen og komme sig ut av landet. Hans hjemland er Panama men han kom hit fra Frankrike, hvor han har opholdt sig i lengere tid, og det er sannsynlig at han kommer til å reise tilbake dit (Ap-a 19.11.1935).

Brown valgte imidlertid å fortsette kampen mot Centralpasskontoret for å forlenge sitt opphold i Norge. Man kan undres over hans motiver for å ville bli værende i et samfunn som i stadig økende grad syntes å mislike hans tilstedeværelse. Han engasjerte nå sakfører Gard Holtskog for å svare på anklagene mot han, og involverte også Panamas generalkonsul i saken. I et brev fra Holtskog til innreisemyndighetene 19. november heter det:

Herr B. benekter på det bestemteste å være homoseksuell. [...] Hvad angår de opplysninger politiet besidder om at en rekke unge menn skal ha opsoekt hr. B. på dennes hotell, så forklarer hr. B. dette forhold derhen at en lang rekke mennesker eldre som yngre – folk som er hr. B. ukjent – har opsoekt ham ene og alene for å erholde et fotografi av bokseren eller hans navnetrekk. / Herr B. føler sig meget forurettet over beskyldningen om homoseksualitet. *Han begjærer at politiet innhenter forklaringer om hans angivelige abnormalitet* for at han kan fri sig for beskyldningene herom. [...] Herr B. *begjærer sin opholdstillatelse forlengt*. Han opplyser i denne forbindelse at han er økonomisk vel fundert og at han ikke vil falle nogen til byrde; han meddeler at

han p.t. har en bankkonto i Norge på flere tusen kroner. [...] Personlig kan jeg – etter de opplysninger jeg besidder – ikke forstå annet enn at de vil være en unødig hård fremgangsmåte overfor hr. B. på det nuværende tidspunkt å kreve av ham at han innen utløpet av noen ganske få dager skal rømme landet. Jeg ser i denne forbindelse han til at han har kjøpt sig en leilighet i St. Olavs gt. 31; denne leilighet vil det ta tid å få omsatt.

I et brev fra Panamas generalkonsul til Fremmedkontoret tre dager senere poengteres det også at Brown ønsket å tilbringe vinteren i Norge som turist, i følge *Aftenposten* «for å rekreere sig og dyrke vintersport» (*Ap-a* 27.11.1935): «Jeg vil få lov å bemerke, at skulde hvilkensomhelst turist som besøker vårt land, bli utsatt for de trakasseringer som herr Brown har blitt gjenstand for (ransakning i hans hjem ved politiet, grunnløse beskyldninger etc.), er jeg [redd] for at Norges renomé som turistland sterkt vil skades i utlendingers øine».

Myndighetene endret ikke sitt syn i spørsmålet om forlenget oppholdstillatelse. «Imidlertid gav politiet ham en noget lengere frist for at han skulde få tid til å ordne sine saker her», orienterte *Aftenposten*, «han har bl. a. kjøpt sig leilighet her i byen og i hele tatt belaget sig på et lengere opphold. [...] Politiet undersøker nu Al Browns forhold nærmere og imens er Centralpasskontorets avslag suspendert» (*Ap-a* 27.11.1935). I midten av desember informerte pressen at «Negerbokseren Al Brown [...] nu [har] fått en uigjenkallelig siste frist til å forlate Norge innen 26. desember...» (*SA* 14.12.1935). Etter fire hendelsesrike måneder i Norge, forlot Al Brown landet 29. desember 1935. To brev utsendt fra Centralpasskontoret 3. januar 1936 vitner om at innreisemyndighetene sørget for å skalke lukene mot en eventuell retur for den mye omtalte boksemesteren og varietéartisten som hadde vært utgangspunkt for atskillige spaltetelere i den norske pressen det foregående halvåret. Til den norske legasjon i København informeres det: «Negerbokseren Al Brown er nektet fortsatt oppholdstillatelse i Norge og er reist til Kjøbenhavn. Hans pass bør derfor ikke viseres, såfremt han skulde fremkomme med ansøkning herom». Passkontrollen på Kornsjø fikk tilsvarende instruks om at Brown var «...nektet fortsatt oppholdstillatelse i Norge og er reist til Kjøbenhavn. / Da det er mulig at han har til hensikt pånytt å reise hit, bes han eventuelt avvist ved ankomsten».

Avsluttende

Det er kun bevart tre lydopptak etter Louis Armstrongs artistvirksomhet i løpet av hans halvannet år lange opphold i Europa i 1933-1934. Som sett stammer faktisk to av disse fra hans hektiske svipptur i Skandinavia høsten 1933; sågar trompetistens første bevarte liveopptak samt en filminnspilling iscenesatt som tilsvarende dokumentasjon av en reell konsert. Et tredje opptak er gjort i Paris i oktober 1934, i tidsrommet mellom de to utspilte hendelsene i dette kapittelet. Foruten den eminente pianisten Herman Chittison inkluderte besetningen her flere av medlemmene i Armstrongs turnéband; saksofonistene DuConge og Tyree, trombonist Guimaraes, bassist Arago og trommeslager Tines. En forunderlig tilfeldighet i dette kapittelets sammenheng er at Armstrong etter alt å dømme hadde invitert med seg en gjest til å overvære innspillingen; dokumentert gjennom entusiastiske tilrop fra trompetisten. Det var ingen ringere enn den regjerende verdensmesteren i bantamvekt, «Panama» Al Brown. Midt under en solo fra en av sine kolleger utbryter Armstrong: «*Old Al Brown!*»²⁷

Norske jazzentusiaster hadde nok håpet at Louis Armstrongs besøk i 1933 skulle bidra til økende seriøs interesse og aksept for musikkformen i Norge. Som sett ble den selebre lynvisitten snarere et skudd for baugen, til tross for at konsertene utvilsomt var med på å sette

jazzen på dagsorden gjennom den *Dagbladet*. I sitt siste nummer av å om Armstrong og hans band», som musikklivet sto samlet i sin fordør journalist omtalt Armstrong som «le avgrunnen oversiviliserte mennesk «...en nedverdige for den hvite i at der hurtigst mulig må komme m stansning av musikalske redsler» F med like ekstreme uttalelser. O fremragende i høiden», men konk følge Håkon Buntz var konsertene «godt, men altfor ensidig». Yngva han ikke ansats engang», mens C «synes det var fært». Bladet valgt *Dagbladet*, som i utgangspunktet «Kritikken over Armstrong har gj jazzens videre popularisering her uforstand er blitt rettet mot jazzen»

Armstrong ble like fullt gj fra et tallrikt og ungt publikum, suksess. Hans tidlige biograf og s thousand students applauded Lou hovedstaden, uten at verken inn (Goffin 1947:300). Årsakene til a provoserende var som sett sann innspillinger var nedturen at man solist og trekkplaster akkompa Armstrong seg forpliktet til å i entertainer. Resultatet ble for m assosiasjoner til den tidligere vir (jf. kapittel 2.4). Armstrongs sce mye for mange, ikke minst son jazzkonsertene i Universitetets det; «Denslags optreden hører tumleplass». Tilsvarende beskr direkte assosiasjoner til tidlige afrikansk-amerikansk sceneund

Rent musikalsk fridde i programinnslag i raske tempi, kapittelets ingress hadde Arms noen få ineksisterende toner fløytespilleren i Øvre Richter F oppdaget «de dype skoges evig musiks sjæl» (Frich 1922:90 europeiske jazzpreferansene i som en kunstform, og trompe unison i sin bedømmelse av *showmanship* med minstrelh meningsutvekslingene om

²⁷ «St. Louis Blues» (*Brunswick* 500490), innspilt 07.11.1934. Armstrong omtaler også Brown i «Song of the Vipers» (*Brunswick* 500492). Jeg ble oppmerksom på denne forbindelsen i en blogg av Armstrong-historiker Ricky Riccardi. <http://dippermouth.blogspot.no/2014/11/80-years-of-louis-armstrongs-paris> 22.html

er. [...] Personlig kan jeg – efter at de vil være en unødige hårdt å kreve av ham at han innen eg ser i denne forbindelse han til enne leilighet vil det ta tid å få

lager senere poengteres det også e *Aftenposten* «for å rekreere sig nerke, at skulde hvilkenksomhelst m herr Brown har blitt gjenstand ninger etc.), er jeg [redd] for at øine».

om forlenget oppholdstillatelse. kulde få tid til å ordne sine saker t her i byen og i hele tatt belaget vns forhold nærmere og imens er I midten av desember informerte gjenkallelig siste frist til å forlate hendelsesrike måneder i Norge, fra Centralpasskontoret 3. januar lukene mot en eventuell retur for : vært utgangspunkt for atskillige ret. Til den norske legasjon i nektet fortsatt oppholdstillatelse i kke viseres, såfremt han skulde nsjø fikk tilsvarende instruks om r reist til Kjøbenhavn. / Da det er :lt avvist ved ankomsten».

artistvirksomhet i løpet av hans t stammer faktisk to av disse fra rompetistens første bevarte live- dokumentasjon av en reell konsert. mellom de to utspilte hendelsene nittison inkluderte besetningen her e DuConge og Tyree, trombonist forunderlig tilfældighet i dette hadde invitert med seg en gjest til ce tilrop fra trompetisten. Det var vekt, «Panama» Al Brown. Midt *«Id Al Brown!»*²⁷ rstrongs besøk i 1933 skulle bidra Norge. Som sett ble den selebre rtene utvilsomt var med på å sette

ng omtaler også Brown i «Song of the lsen i en blogg av Armstrong-historiker uis-armstrongs-paris 22.html

jazzen på dagsorden gjennom den omfattende pressedekningen og meningsutvekslingene i *Dagbladet*. I sitt siste nummer av året 1933 samlet *Norsk Musikerblad* et knippe «Uttalelser om Armstrong og hans band», som åpenbart var ment som dokumentasjon på at det lokale musikklivet sto samlet i sin fordømmelse av trompetisten. I følge bladet hadde en svensk journalist omtalt Armstrong som «langt ifra menneskeverdige», og et eksempel på «hvor dypt i avgrunnen oversiviliserte mennesker kan synke». En dansk kollega mente konsertene var «...en nedverdige for den hvite rase. [...] De der er motstandere av jazzmusikk, må ønske at der hurtigst mulig må komme mere av Armstrongs art, det vilde være det beste middel til stansning av musikalske redsler». Flere norske populærmusikere var også sitert, om enn ikke med like ekstreme uttalelser. Orkesterleder Carsten Carlsen mente Armstrong «...var fremragende i høiden», men konkluderte med at han ikke ville «ha ham i mitt orkester». I følge Håkon Buntz var konsertene «en skuffelse», Jolly Kramer Johansen opplevde orkesteret «godt, men altfor ensidig». Yngvar Wang mente Armstrong hadde «blåst bedre før, nu hadde han ikke ansats engang», mens *Charleston i Grukkedalens* opphavsmann Kristian Hauger «synes det var fært». Bladet valgte også å sitere jazzentusiast Gerhard Carl Prösch' uttaler i *Dagbladet*, som i utgangspunktet hadde vært rettet mot pressens mottakelse av gjestespillet: «Kritikken over Armstrong har gjort ubotelig skade og dessverre lagt en hindring i veien for jazzens videre popularisering herhjemme. Det vil ta tid å overvinne dette dødsstøt, som i uforstand er blitt rettet mot jazzen» (*Norsk Musikerblad* 11-12.1933).

Armstrong ble like fullt gjennom hele denne Europa-turneen møtt med stor entusiasme fra et tallrikt og ungt publikum, og opplevde nok selv Norgesoppholdet som en ubetinget suksess. Hans tidlige biograf og store fan Robert Goffin rapporterte på tilsvarende vis at «two thousand students applauded Louis and Alpha at the University [dvs. Aulaen]» i den norske hovedstaden, uten at verken innreiseutfordringer eller opprørte musikk anmeldere er nevnt (Goffin 1947:300). Årsakene til at mange opplevde Armstrongs konserter som skuffende eller provoserende var som sett sammensatte; for innsiderne som allerede kjente hans eminente innspillinger var nedturen at man ikke fikk oppleve hva man hadde forventet musikalsk. Som solist og trekkplaster akkompagnert av et tilfeldig sammensatt backing-band følte nok Armstrong seg forpliktet til å gi sitt publikum «full pakke», som både musikkutøver og entertainer. Resultatet ble for mange en øredøvende trompetoppvisning; et konsept som gir assosiasjoner til den tidligere virtuose kornettisten Vallerio Browns opptredener på norsk jord (jf. kapittel 2.4). Armstrongs scenekarakter med historiske røtter i minstreltradisjonen ble for mye for mange, ikke minst som følge av at hans opptredener i Aulaen var blant de første jazzkonsertene i Universitetets høyverdige storstue. Som Torolf Voss eksplisitt poengterte det; «Denslags optreden hører ikke hjemme i Universitetets aula. Varieteen er Armstrongs tumleplass». Tilsvarende beskrivelser av Armstrong som en «grotesk varietekomiker» gir direkte assosiasjoner til tidligere tiders negerkomikere i blackface, og konvensjonene for afrikansk-amerikansk sceneunderholdning som disse artistene etablerte.

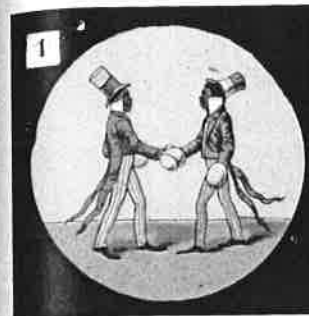
Rent musikalsk fridde Armstrong i 1933 til sitt norske publikum gjennom en rekke programinnslag i raske tempi, og hyppig bruk av trompetens lyseste register. Som sett i kapittelets ingress hadde Armstrong i følge *Tidens Tegn* «vunnet sin berømmeth ved å finne noen få ineksisterende toner på en trompet», en beskrivelse som bringer tankene til fløytespilleren i Øvre Richter Frichs *Pans fløite*, som i sitt funn av «den dyriske skala» hadde oppdaget «de dype skoges evige disharmonier»; «hyl, brøl og hvin [som] skjuler den moderne musiks sjæl» (Frich 1922:90, 140, 139). Ironisk nok misoppfattet trolig Armstrong de europeiske jazzpreferansene i et gryende miljø av unge gravalvorlige fans, som anså jazzen som en kunstform, og trompetistens opptreden vel «hob». Pressen virket på sin side også unison i sin bedømmelse av konsertenes roligere innslag som de klart beste. Armstrongs *showmanship* med minstrelrøtter var trolig også en igangsetter av de påfølgende meningsutvekslingene om jazzten i «kultivert» og «outrert» form. Den etablerte

kapellmesteren og autoriteten innen underholdningsmusikk, Willy Johansen, synes å ha vært uforberedt på å møte velbegrunnede innsigelser mot sin «lille orientering» for «å sette Armstrong på hans rette plass». Responsen fra Gerhard Carl Prösch, Svein Øvergaard og Sverre Bergh dokumenterer at unge jazzfans allerede var dedikerte insidere med store kunnskaper. I kildematerialet framstår dette miljøet som relativt lite tidlig på 1930-tallet. Det skulle vokse seg langt større med etableringen av norske rytmeklubber i siste halvdel av tiåret (jf. kapittel 2.9). Willy Johansens offentlige nedvurdering av «negerjazzen» i sammenlikning med den «siviliserende (gjerne hvite) retning» kan stå som et symbolsk startskudd for tankene om framtidens «kultivering» av jazzen, som også sees blant jazzfans på siste halvdel av 1930-tallet (jf. kapittel 2.9).

Tilfellet «Panama» Al Brown skiller seg ut i denne avhandlingen, og omhandler åpenbart samtidens behandling av homofile i like stor grad som motstanden mot afrikansk-amerikansk scenekunst. Paradoksalt nok synes det å ha vært som artist Brown oppnådde minst motbør; innen rammer nordmenn også tidligere hadde opplevd svarte amerikanere. Kombinasjonen av Browns legning, etnisitet, levesett og ønske om å etablere seg i Norge på ubestemt tid medførte imidlertid at norske myndigheter følte det regningssvarende å mobilisere et større politiapparat for å kunne bekrefte ryktene om han. I tilfellene Armstrong og Brown trer slik den institusjonaliserte rasismen fram, en motstand mot kulturpåvirkning utøvet av myndighetene.

Sett under ett framstår 1930-tallet som en periode med et ekstremt meningsspenn i den offentlige vurderingen av afrikansk-amerikansk musikk. I en tidsalder hvor det nær sagt ikke fantes etiske grenser for ytringsfriheten, kunne jazzmotstandere tillate seg et vokabular som i dag virker sjokkerende. I denne kryssilden måtte man være tykkhudet hvis man sympatiserte med jazzen, især hvis man var musikkanmelder. Framsynte Sverre Hagerup Bull og hans kollega Mais Fearnley gjorde *Dagbladet* til en jazzforkjemper med innflytelse i 1933; avisen som 12 år tidligere hadde omtalt besetningen i *The 5 Jazzing Devils* som «fire negre og et menneske». Mottakelsen av afrikansk-amerikanske jazzartister i Norge i 1930-årene var like motsetningsfulle som de generelle meningene om jazzen. Allerede i mai 1935 – samme år som Al Browns omtalte opphold i Norge – gjennomførte den elegante tenorsaksofonvirtuosen Coleman Hawkins et svært vellykket gjestespill i Oslo som solist med orkesteret på Hotel Bristol under ledelse av Willy Johansen. Neste kapittel ser nærmere på hvordan afrikansk-amerikanske artister var i ferd med å vinne aksept som seriøse musikkutøvere i Norge mot slutten av 1930-årene, og tar utgangspunkt i artistbesøk av storbandet *Jimmie Lunceford and His Orchestra* (1937) og pianisten Fats Waller (1938) som eksempler på dette. Denne utviklingen skulle i etterkrigstiden gi Armstrong internasjonal status som en folkekjær utøver, hvilket også er åpenbart i kildematerialet etter flere nye Norgesbesøk (se Skårberg 2003:10). For, som uttrykt i samtalen mellom Armstrong og en norsk journalist allerede i 1933;

- Synes De jazz er kunst?
- Selvfølgelig! Den går like hit! og han peker på sitt hjerte.

Figur 155: Negerkomikere som bokseforbindelser mellom boksesport og va afrikansk-amerikanske William Thom motstandere på Dovrehallen våren 1 en engasjert i «theatrical business» i Stoc en halv måned senere. På et udater Boxer». Gordon søkte om pass fra Bt postgått. Egen samling.

Figur 158: Europeiske postkort med bilder av bantammesteren Al Brown. Begge egen samling. Figur 161: Pete Sanstøl og Al Brown håndhilses i forkant av kampen på Bislett stadion, under en pressesamling på Ingierstrand Bad (under til venstre). Eier: Ric Kilmer, Sanstøls barnebarn (Shoreline, Washington). Figur 163: Brown satte sitt preg på den norske hovedstaden høsten 1935, også utenfor bokseringen. Her i en reklame fra norsk presse (under til høyre). Fra Sanstøls utklippssamling. Eier: Ric Kilmer.

 A black and white advertisement featuring a close-up portrait of Al Brown smiling. To the right of his face is a small image of a wristwatch. Below the portrait, the text reads:

Al Brown
følger godt med tiden,
men så bruker han også
„HELVETIA“-armbåndsur
fra
Den Norske Urimport

D. Raabergs trykkeri, Oslo 7, BF 2272 - 1936, G&A

Figur 164: Per Krohg tegnet lange Al Brown og lille Pete Sanstøl i kamp på Bislett (Db 14.09.1935). Legg merke til utformingen av Browns hode, som kan gi assosiasjoner til den moderne billedkunstens bruk av afrikanske masker som inspirasjonskilde. Fra Sanstøls utklippssamling. Eier: Ric Kilmer.

DÅGBLADET, LØRDAG 14. SEPTEMBER 1935.

Tegnet for Dagbladet av Per Krohg

Figur 162: Den uidentifiserte karikaturtegningen «Black and White før kampen» spilte på forskjellene mellom levementen Brown og det lokale hjemmehåpet Sanstøl. Fra Sanstøls utklippssamling. Eier: Ric Kilmer.

2.9. «Swingens brur. Afrikansk-ameri»

En gang omkring midten a Green i Atlanta. Hølaas op grunn av hans posisjon se finne ut mer om denne vol kritiske spørsmål om Ku Green poengtere for Høl posisjon; en samfunnsorde

«Niggerne kan no slikt tøis, men når befinner sig på. V må ikke innbille l Klux Klan er jo i – «Javisst, ja», re Haha» (Hølaas 19

Den freidige jou direkte til kildene i sin senere en velskrevet rep bemerkelsesverdig verk som en lite kjent norsk journalistikk av sjelder framtidsvisjonær stemr for alvor gir *Nederst* førstehandsundersøkels Green møtte forfatterer blant andre W. E. B. E syn på det sorte Ameri ordentlig og inngående James Weldon Johns menneskerettighetsfork med historien. Han fikl

¹ Hølaas omtaler Green s statens øverste KKK-leder.
² Boken ble riktig nok over engelsk oversettelse.
³ Det kan for øvrig nevnes om *New York idag* (1928) Findahls bok er imidlertid hans beskrivelse av Jame en fiktiv roman om en be blander materiale fra den

Alfredo BROWN
Figur 161: Pete Sanstøl, under en pressesamling på Inglerstrand i Washington). Figur 163: Brown satte sitt ringen. Her i en reklame fra norsk presse

Figur 159: «Black and White»: Plakatene som reklamerte for boksekampen mellom Al Brown og Pete Sanstøl på Bislett stadion spilte på møtet mellom utøvere med ulik hudfarge. Eier: Ric Kilmer.

Figur 160: Pete Sanstøl legger planer for møtet med Al Brown, med «Black and White»-plakaten i bakgrunnen. Fra venstre: Sanstøls manager Raoul Godbout, den lokale arrangøren Oskar Olsen og Sanstøl. Fra Sanstøls utklippssamling. Eier: Ric Kilmer.

BROWN
følger godt med tiden,
men så bruker han også
«VETIA»- armbåndsur
fra
Den Norske Urimport

Skulpturer, tegninger, gravsten, 1. og 2. etg. - 1100, Oslo

